

Kommunikationsundervisning i Østermølle.

At kunne kommunikere er et helt basalt behov for alle mennesker. Vi har alle brug for at kunne give udtryk for vore følelser, ønsker og behov. Vi har brug for at blive mødt og forstået og for at mærke, at vi har indflydelse på vores eget liv. Mennesket er født som et socialt væsen, og kommunikationen er en forudsætning for at kunne være en del af det sociale fællesskab.

Det er vigtigt at kunne være med til at tage beslutninger om både de små hverdagsting som, hvad man gerne vil have at spise og hvilken trøje, man gerne vil have på og om de store spørgsmål om, hvor man skal gå i skole, hvad man skal lave i sin fritid, hvor man skal bo osv.

For de fleste af os er det en selvfølge at kunne kommunikere, vi taler, skriver, gestikulerer, laver mimik osv., men for mange af eleverne i Østermølle er dette at kommunikere en daglig kamp, som aldrig slutter. For personalet er det en kæmpe faglig udfordring, hvor tilegnelse af ny viden, fantasi, kreativitet og empati hele tiden bliver sat på prøve for at finde den helt rigtige kommunikationsform til hvert enkelt barn. I løbet af de første år eleverne er på skolen laves der en kommunikativ udredning, for at afdække elevens kommunikative formåen. Udredningen bruges som et pædagogisk værktøj ved tilrettelæggelse af den optimale læring.

Videoanalyse.

I nogle tilfælde vælger vi at lave videooptagelser. Det gælder især for elever med multiple funktionsnedsættelser. Disse elever er ofte så svage og diffuse i deres signaler og kommunikation, at det kan være svært for personalet at opfange og forstå deres hensigter, når man er i situationen. Gennem analyse af videooptagelse kan man blive opmærksom på små detaljer i elevens signaler og reaktioner, så som mimik, bevægelse, lyde og lign. Næste gang man er sammen med eleven, kan man reagere mere hensigtsmæssigt på dets signaler og på den måde opnå et samspil med eleven. Dette samspil er grundlaget for kommunikation

Hvis eleverne oplever ikke at blive forstået, oplever de en naturlig frustration, der enten giver sig til udtryk i, at eleven trækker sig tilbage og er passiv tilskuer eller reagerer udadrettet måske med et uheldigt reaktionsmønster.

Hermed en præsentation af nogle af de kommunikationsformer, der anvendes i Østermølle.

Det verbale sprog

Mange elever har et verbalt sprog, som er mere eller mindre forståeligt. Der arbejdes bevidst med at forbedre udtalen bl.a ved at træne mundmotorik, med at udvide ordforrådet og med at tale i hele sætninger i stedet for blot enkelte ord.

Mundmotorikken trænes bl.a. ved at puste sæbebobler, tygge gulerødder, lave fløjte- trutte- prutte- hvislelyde og meget mere. I visse tilfælde laves der en oralmotorisk screening af fysioterapeuten, som laver et træningsprogram hvor der kan indgå øvelser med mundskærm og ganepalade. Ordforrådet og elevernes begrebsverden udvides ved at opleve sammen på ture ud af huset og ved at spille billedlotteri eller andre spil, oplæsning, sange osv.

Tegn Til Tale

TTT er et system af håndtegn, som understøtter det verbale sprog. TTT bygger på kropssprog, mimik, vedtagne og naturlige tegn. Tegnene er forholdsvis enkle og har stort set alle en "logisk" forklaring, så man i mange tilfælde kan gætte sig frem til betydningen. TTT er et supplement og ikke et alternativ til det talte sprog. Tegnene er en stor hjælp for både den, der vil fortælle noget og for den, der gerne vil forstå det fortalte. Tegnene benyttes i vid udstrækning af både elever og personale.

Billedkommunikation

Langt de fleste af elever i Østermølle har en meget veludviklet visuel sans. Billedkommunikation er derfor for mange elever en nødvendig, integreret del af dagen. For mange elever er det en god støtte at have et dagsskema, der er konkretiseret via billeder. PECS (= Picture exchange communication system) er en anden del af billedkommunikationen. Nogle elever bruger billeder i den direkte kommunikation ved at pege på eller vælge billeder, som fortæller, hvad de gerne vil spise, lege, spille o. lign.. Eleverne kan også bruge billederne for at give udtryk for en sindsstemning eller forklare, hvorfor de er kedede af det eller måske det modsatte. Skolen benytter et it – program, som hedder "Boardmaker", så billederne er enkle, klare og genkendelige for alle.

Kommunikation vha konkrete

Nogle børn er ikke motorisk i stand til at benytte TTT eller billedkommunikation, de kan evt. kommunikere via konkrete. Man kan eks. vis have en lille kuffert / kasse med forskellige dyr, som hver har en sang tilknyttet. Barnet kan så vælge en and og få lov at høre "Rapanden Rasmus" på cd, eller hele klassen synger sangen. På den måde oplever det enkelte barn at have medindflydelse på det, der sker omkring det. Nogle børn har også bestemte konkrete, som de bruger, når de vil fortælle, at de skal på toilet, er sultne osv.

Teknologiske hjælpemidler

I kommunikationsundervisningen bruger vi udover computeren også forskellige talemaskiner. Den enkleste er en Big Mac, som kan rumme en kortere sekvens og den mest udbyggede er en talemaskine som kan have fra 4 til 32 felter og har flere lag. Imellem disse to yderpunkter findes der mange variationer.

PODD – bøger

Nogle elever har stor glæde af at få deres egen PODD – bog (*Pragmatisk Organiseret Dynamisk Display*). En PODD – bog er bygget meget systematisk op, med forskellige sider, som har billeder af elevens familie, skolehverdag, interesser, livretter osv. via opslag i bogen og udpegning af bestemte billeder, kan eleven give præcist og (forholdsvis) nuanceret udtryk for mange ting omkring sin hverdag.

PODD – bøger er et forholdsvis nyt kommunikationshjælpemiddel og Østermølle er blandt de førende skoler i Danmark med netop denne kommunikationsform.

Skriftsproget

Nogle af vore elever lærer både at læse og skrive. I kampen for at tilegne sig disse færdigheder anvendes bl.a et it -program, som hedder "Skriv med Symboler", og der skrives mange sms'er og mails.

"Skriv med Symboler" er et program, hvor små tegninger (symboler) knytter sig til de skrevne ord, så en skrevet tekst kan printes ud med en linje med symboler ovenover. Symbolerne understøtter læsningen af ordene.

Mange elever har deres egen profil på chat – siden "Herbor" og mailer med hinanden, deres familie og venner og med de voksne på skolen. Den sendte mail bliver læst op for eleven. Der kan også lægges billeder ind både fra skolen og fra hjemmets side. Ligesom mange elever sms'er med de voksne på skolen. For mange er dette en god motivationsfaktor til både at læse og skrive.

Nogen gange siger vi, at al undervisning i Østermølle er kommunikationsundervisning, men det betyder ikke, at der ikke er noget, som helt specifikt er kommunikationsundervisning, det håber vi at have givet et billede af med dette!

Birgit Larsen, afdelingsleder
Vivi Løkkegaard, kommunikationslærer